

ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Згідно п.1 статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення визначені «Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1272.

Заходи, що передбачені для здійснення моніторингу, розробляються у процесі стратегічної екологічної оцінки (СЕО) проєкту документа державного планування та затверджується органом місцевого самоврядування – Чорноморської міської ради, який затвердив документ державного планування.

Моніторинг - це система постійного спостереження за явищами і процесами, що проходять в навколишньому середовищі і суспільстві, результати якого слугують для обґрунтування управлінських рішень. Моніторинг здійснює замовник документу державного планування. Замовником визначені основні засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, а саме: проведення натурних обстежень, складання протоколів вимірювань вібрації, протоколів проведення дослідження еквівалентного рівня звуку та рівнів звукового тиску в октавних смугах частот, протоколів вимірювань вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі населених місць, протоколів дослідження проб води, розробка стратегії сталого розвитку Чорноморської міської ради.

Таблиця 1 Індикатори наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Сфера впливу	Індикатори наслідків	Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників	Зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу	Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати	Періодичність моніторингу	Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про СЕО
Забруднення атмосферного повітря	обсяг викидів забруднюючих речовин в	145,7518	Складання звіту щодо якості атмосферного повітря	Вимірювальний – застосування даних станцій моніторингу повітря	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань

	атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів, тон/рік;					
	динаміка показників в фактичній якості атмосферного повітря (а саме, фактичних фонових концентрацій за забруднюючими речовинами) за період реалізації МД у порівнянні до базового (початкового) періоду (за результатами здійснення моніторингу атмосферного повітря), частка ГДК;	Гранично допустимого забруднення – 50 ГДК, 0,005 ОБРВ, згідно Наказу №336 від 21.11.1997 року Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження списків і введення в дію гігієнічних регламентів (ГДК та ОБРНВ) у повітрі робочої зони, атмосферному повітрі населених місць та (ОДР) у воді водоймищ»	Дослідження середніх концентрацій забруднюючих речовин (завислі речовини, формальдегід, діоксид азоту)	Вимірювальний – застосування даних станцій моніторингу повітря	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань
Водні ресурси	використання прісних вод у цілому, в тому числі: виробничі потреби, побутово-питні потреби, сільського господарства і потреби, інші, м-	196 м3/доба	Проведення санітарно-хімічних та бактеріологічних досліджень питної води населених пунктів акредитованих хіміко бактеріологічних лабораторій	Вимірювальний – застосування даних лабораторних досліджень	щоквартально	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань. Дослідження показників епідеміологічної безпеки, згідно вимог ДСанПіну 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»

	³ /рік;					
використання прісних вод у цілому, в тому числі за основним видом економічної діяльності, м ³ /рік;	196 м3/доба	Складання звіту щодо фізичних властивостей і хімічного складу поверхневих вод	Вимірювальний – застосування даних пунктів спостереження	щоквартально	За допомогою вимірювань	
скидання зворотних вод, усього, в тому числі: у поверхнев і водні об'єкти, у підземні горизонти, у накопичувачі, м ³ /рік;	196 м3/доба	Складання звіту щодо якості стічних вод	Вимірювальний – застосування даних пунктів спостереження	щоквартально	За допомогою вимірювань. Вимоги до ступенів очищення поверхневого стоку у разі використання його на технологічні потреби підприємства: за нафтопродуктами – 10-20 мг/л, завислими речовинами – 20-50 мг/л; при скиданні у водоймище нафтопродуктів – 0,3-0,05 мг/л; завислих речовин до 5 мг/л	
скидання забруднених зворотних вод у поверхнев і водні об'єкти, в тому числі: забруднених зворотних вод без очищення, недостатньо очищених зворотних вод, м ³ /рік, % від загального об'єму скинутих стічних вод;	196 м ³ /доба	Складання звіту щодо якості стічних вод	Вимірювальний – застосування даних пунктів спостереження	щоквартально	За допомогою вимірювань. Вимоги до ступенів очищення поверхневого стоку у разі використання його на технологічні потреби підприємства: за нафтопродуктами – 10-20 мг/л, завислими речовинами – 20-50 мг/л; при скиданні у водоймище нафтопродуктів – 0,3-0,05 мг/л; завислих речовин до 5 мг/л	

Збереження біорізноманіття	частка ділянок по створенню рекреаційних зон, що мають необхідний рівень ландшафтного упорядкування та благоустрою, га/ % від загальної площі території;	0	На території відсутні ділянки рекреаційних зон	На території відсутні ділянки рекреаційних зон	На території відсутні ділянки рекреаційних зон	На території відсутні ділянки рекреаційних зон
	загальна площа природно-заповідних територій в абсолютній та відносній ("відсоток заповідності") кількості, га/ % від загальної площі території.	0	На території немає ділянок ПЗФ	На території немає ділянок ПЗФ	На території немає ділянок ПЗФ	На території немає ділянок ПЗФ
	порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару	1,5 га	Здійснення інженерно-геологічних вишукувань	Органолептичним – зоровим методом та за джерелами інформації - Google Earth або іншого ресурсу	щорічно	За допомогою натурних обстежень
Підвищення ефективності системи управління відходами	- обсяги утворення, накопичення та оброблення ТПВ, тонн/рік;	67,5 тонн на рік	Складання звіту про утворення та поводження з відходами об'єкту	Розрахунковий – використання статистичних даних	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
	обсяги утворення відходів за видами економічної діяльності підприємств, тонн/рік.	67,5 тонн на рік	Складання звіту про утворення та поводження з відходами об'єкту	Розрахунковий – використання статистичних даних	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень

	Збільшенн я кількості утворюван их відходів (всього) т	67,5 тонн на рік	Складання звіту про утворення та поводження з відходами об'єкту	Розрахунковий – використання статистичних даних	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень
Соціаль но- економі чні аспекти	розвиток мереж та споруд системи місцевого водовідве дення, км/рік; споруд/рік ;	77 м	Встановлення датчиків та сенсорів для вимірювання різних параметрів води	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Використання систем відслідковування якості води, які дозволяють виявляти забруднення та інші проблеми з якістю води в системі
	розвиток мереж та споруд системи місцевого водопоста чання, км/рік; споруд/рік ;	144,5 м	Встановлення датчиків та сенсорів для вимірювання різних параметрів води	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Використання систем відслідковування якості води, які дозволяють виявляти забруднення та інші проблеми з якістю води в системі
	розвиток мереж та споруд системи дощової каналізаці ї, км/рік; споруд/рік ;	10 м	Моніторинг тиску та потоків	Розрахунковий – та зоровий метод	щорічно	Регулярні візуальні огляди мережі та споруд системи дощової каналізації дозволяють виявляти ознаки пошкоджень, засмічення або будь- яких інших проблем
	питома вага відновлюв аних джерел у загальному у обсязі відпуску електричн ої енергії, %;	50% (100%- у разі застосуванн я альтернатив ного виду електропост ачання)	Системи відстеження та моніторингу даних	Розрахунковий – використання статистичних даних	щорічно	Розробка систем візуалізації даних, які дозволяють представляти інформацію у зручній формі, такі як діаграми, графіки та інші візуальні засоби для зручного моніторингу та аналізу
	площа створених зелених насаджень спеціальн ого призначен ня (шумозах исне озелененн я, озелененн я санітарно- захисних	1,211 га (рівень озеленення території житлової забудови складатиме не менше 40%, ділянок шкіл і дитячих дошкільних закладів складатиме не менше	Натурні обстеження	За джерелами інформації - вимір площі зелених насаджень за допомогою Google Earth або іншого ресурсу	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою натурних обстежень

	зон), га;	80%)				
Здоров'я населення	збільшення шумового впливу	45-55 ДБА	Здійснення інструментального дослідження рівнів шуму та вібрації	Вимірювальний – застосування шумоміру	щорічно	Використання геоінформаційних систем, а також за допомогою вимірювань

Організація моніторингу з використанням геоінформаційних систем (далі ГІС)

Ефективним інструментом систематизації та контролю результатів заходів, що передбачаються для здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування є організація моніторингу з використанням геоінформаційної системи.

Головними принципами моніторингу є:

- системність;
- тривалість та одноманітність контролювання з використанням відносно великого комплексу методів.

Застосування різних критеріїв оцінювання якості довкілля має ґрунтуватися на перевазі вимог того методу, чий критерій жорсткіше.

У результаті всіх вжитих заходів має бути побудована карта організації пунктів моніторингу на території, що підлягає детальному плануванню, та суміжних територій, що зазнають впливу.

Вибір цінних показників (забруднюючих речовин тощо) у складниках довкілля здійснюють з урахуванням специфіки об'єкту або території, нормативно-методичних документів, даних раніше проведених досліджень, статистичних даних, галузевих стандартів тощо.

На етапі відбирання проб ґрунтів, води, повітря тощо та під час вимірювання рівнів шумового й світлового забруднення здійснити координатну прив'язку в спосіб фіксації місця розташування з використанням GPS–приймачів.

Для координатної прив'язки використовують систему координат – WGS-84 з одиницею вимірювання десятковий градус.

Координати місць відбирання проб зазначають у польовій та супровідній документації з розрядністю до 5-го десяткового знака включно.

Для узагальнення картографічної інформації та створення тематичних карт обов'язковим є використання геоінформаційних систем та формування наборів векторних карт у вигляді файлів геопросторової інформації в поширених форматах даних (ESRI Shape, GeoPackage, Spatialite, GeoJSON тощо).

Основні етапи моніторингу з використанням ГІС:

- збирання вхідного матеріалу; вибирання чи створення геоінформаційної електронної карти;
- наповнення електронної карти картографічною та атрибутивною інформацією польових досліджень;
- ГІС-аналіз екологічної ситуації;
- візуалізація вхідних даних та результатів.